

פרשת בא

וישמע יתרו את כל אשר עשה ה' למשה ולישראל (יח, א)

מה הייתה טעותו של פרעה?

לפני כמאתיים שנה, נקראו תושבי עיר הבירה וינה לראות בפלא הגדול, בנסיעת הבכורה של הרכבת. מרכבה הנוסעת ללא סוסים! נקהלו באי העיר והתגודדו ליד מפלצת הברזל האימתנית.

היה שם יהודי אחד, ריאלי ומפוכח. הוא טען באזני כל מי שהיה מוכן לשמוע: "אין דבר כזה, מתעתעים כאן בקהל! מעולם לא נסעה מרכבה בלא סוסים! מה עוד מרכבה כבדה כל כך, כולה ברזל ופלדה. והיא עוד מתיימרת למשוך אחריה שורה של קרונות!"

אמרו לו: "זוהי המצאה חדשה, אחא, הכל מדברים בה."! והוא בשלו: "ראה תראו, הרכבת לא תמוש ממקומה!"

הקטר הוסק, ותימרות עשן עלו מן הארובה. והאיש נחרץ בדעתו: "הצגה, ותו לא. התנור בביתי מעלה עשן מזה שנים, ואינו זז בסנטימטר אחד."! הקטר צופר צפירה חדה. והאיש צוחק: "צפצפה אינה תחליף לסוס. היא לא תזוז."! הרכבת נרעדה, והגלגלים החלו לנוע, באיטיות. "אמרתי לכם", אומר האיש, "הניסיון נכשל! תראו באיזו איטיות, חצי סיבוב וזהו!"

הרכבת נכנסה לתאוצה, ובשיקשוק גלגלים פתחה בדהרה.

ספק האיש כפיים: "היא לא תעצר לעולם!!!" קרא בחרדה...

הסיפור ממחיש לנו תכונה יסודית מאד, המקננת בנו: כיצד כל דבר עכשווי, נראה בעינינו קבוע ונצחי! כשברית המועצות הייתה מעצמת על, היא נראתה כענק אימתני, הקיים לעד. קרסה, וכבר ספדו לה ומחקה מן התודעה. כשלא ירדו גשמים, החליטו שהמדבר מתפשט, ויש לייבא מים מטורקיה. כשירדו גשמים, החליטו שהמבול הגיע...

זוהי גדלותם של החכמים, חכמי התורה, שעליהם נאמר "איזהו חכם הרואה את הנולד": הם אינם דנים לפי הרגע, אינם נסחפים בהתרגשות החולפת, ומבטם מקיף יותר ורחב יותר. אשרי השומע לקולם!

דבר דומה קרה גם במכות מצרים. הכל תמהים, מדוע פרעה הקשה את לבו, כיצד יכול היה להתעקש לנוכח המכות? את התשובה השמיע לנו האלשיך הקדוש זצ"ל: הגיעה, למשל, מכת ערוב. חיות הג'ונגל פשטו על ערים, ועשו שמות בבקר ובצאן. המכה עברה, פרעה סקר את הנזקים ונאנח לרווחה: לא נורא, עוד נותרו המוני עדרי צאן! אין זאת חשב אלא שאלוהי מצרים הצליחו למתן את המכה...

ואז הגיע מכת הדבר, וחלפה. פרעה סקר את הנזק, ונשם לרווחה: אמנם המון בקר וצאן מתו! אבל עוד נותרו רבים בהם לא נגעה המכה לרעה. לא נורא... ואז ניחתה מכת הברד, והמיתה את כל הבקר שהיה בשדה. ופרעה נרגע: לא נורא, עוד נשארו הבקר והצאן שבמכלאות...

מה הייתה הטעות של פרעה? טעות אוילית, וכה אנושית: הוא דן כל מכה לגופה, כשלעצמה, וערך סיכום לפני הזמן...

פרשת בא

אבל היה מי שידע כיצד להתבונן. מי שידע שאין להסתכל על חצי דבר, היה זה יתרו. ועליו נאמר: "וישמע יתרו את כל אשר עשה ה' למשה ולישראל עמו". הוא התבונן במבט כולל, והבין!

הוא הבין, שהקדוש ברוך הוא הותיר פליטה במכת ערוב, כדי שיהיה לדבר במה לפגוע ומה לכלות. והדבר הותיר פליטה, כדי שיהיה לברד במה להכות. ובמכת ברד הורה משה רבינו שיכניסו את בעלי החיים הביתה, ופרעה חשב שהדבר לטובתו. ולמעשה, מה היה? על ידי כך היו לפרעה סוסים כדי לרדוף אחרי בני ישראל ועל ידם טבעו הוא וחילו בים סוף...

לסיכום: כל דבר שנראה כשלעצמו לטובת פרעה ועמו, היה למעשה שלב במכתם וברעתם!

ומהו הלקח עבורנו? לדעת, שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם במבט מרחיק ראות, בסידרה של שלבים שלא יובנו אלא בסופם! אנו, המתבוננים בחלקי הדברים, בתהליך התהוותם, עומדים ותוהים. רק החכמים הרואים את הנולד במבט של התורה, אשר גילתה בשירת "האזינו" את כל מהלך הדורות עד לגאולה. רק הם מבינים את פשר המאורעות, ורואים איך כל מאורע הוא שלב במכלול שיביא את הגאולה!

מקור: מעיין השבוע